

N:o 25.

Af Herr **Jöns Pehrsson**: *Om ett tillägg i Kongl. Förordningen, angående in-teckning i fast egendom den 16 Juni 1875.*

En sanning och erfarenhet är, att den industriella spekulati-onen och företagsamheten under de goda åren gjort stora framsteg — och som man hoppas — till landets framåtskridande i sin helhet. Lika ostridigt är, att under de goda tiderna utvecklingen gått för hastigt, då kapitalen utsläpptes till nästan hvarje företag och mot rimliga räntesatser. Då der-emet dåliga tider eller konjunkturer inträffa, äro icke allenast kapitalen dyra, utan äfven återhållsamma, så att mången kommer i förlägenhet af nödigt rörelsekapital, ehuru goda och fullkomliga säkerheter erbjudas. Mot in-teckningar i fast egendom under visst belopp eller till halfva taxeringsvärdet lär väl lätt nog kapital kunna erhållas äfven denna tidpunkt. Genom Kongl. Maj:ts nådiga förordning den 16 Juni 1875, angående in-teckning i fast egendom, är icke tillräckligt tydligt bestämdt om in-teckningar i sådan fastighet, hvarpå lagfart ej kan erhållas. I denna förordning är ett förbiseende eller rättare en brist. Med den utveckling jernvägar och andra industriella företag erhållit, hafva många dyrbara och lönande anläggningar kommit till stånd på sådana på viss tid, mot årlig afgäld förhyrda tomter och platser, derpå lagfart icke kan erhållas och till följd deraf icke kunna blifva in-tecknade, eller sålunda få stående för-lagskapital för en affär, som för sig sjelf är god; men genom den — så att säga — rörliga, osäkra fot, hvarpå rörelsekapitalet hvilar, ofta kan komma i förlägenhet, helst då ogynnsamma tider inträffa. Desto flera så beskaffade inrättningar det fins, desto större osäkerhet måste uppstå i tryckta

tider, desto större nödvändighet förefinnes att få denna anmärkta brist i lagen afhjelpat, emedan den tillämpas olika i olika trakter och af olika myndigheter. Så hafva en del magistrater och rådhusrätter ansett sig skyldiga och berättigade att meddela förlagsinteckningar uti fabriker och inrättningar på landet, ehuru lagfart icke kunnat presteras. Andra magistrater och rådhusrätter deremot hafva ansett sig härtill icke vara skyldiga eller ens berättigade, och då har händt, att fabriker vid en jernvägsstation fått förlagsinteckningar beviljade; men sådana af lika beskaffenhet, hvilka varit belägna vid en annan jernvägsstation eller något annat ställe i annat län, närmare en annan stad, blifvit förnekade få beviljad samma rättighet, nemligen förlagsinteckning i sin fabrik eller inrättning. Uppenbart är, att ett sådant godtyckligt förfarande eller en sådan brist i lagen verkar högst skadligt och förökar mångens förlägenhet; kommer då dertill den frågan, om en med tillmötesgående af vederbörande, på nu gällande lag beviljad förlagsinteckning är fullt laglig och eger bestånd, är så mycket nödigare få förtydligande, eller den nuvarande bristen i lagen afhjelpat, och ostridigt är, att, om lagen tilläte att inteckna fabriker och dyrbara husbyggnader, oaktadt dessa eller tomten, på hvilken de äro belägna, icke äro för alltid eller med full eganderätt köpta, så att lagfart kan erhållas, utan eganderätten till tomten är på bestämda år, skulle god reda uppstå, och vår industriella affärsverld skulle säkert ej blifva i lika grad ostadig och vacklande som nu är fallet. Mången solid, mindre industriidkare får sitt behof fylt på vissa, bestämda tider mot vaxel på längre eller kortare tid; men så kommer en annan mindre gynsam tid, då han knappt för bästa säkerhet kan erhålla något kapital. I sådan tid tillkommer vanligen att afsättningen afstannar, och han har sina korta papper att dragas med. Dylika nu nödtvungna förhållanden kunna icke utveckla ett sundt affärs- och näringslif.

Till ett sådant sundare och bättre förhållande skulle säkerligen mycket medverka, om lagen tilläte att fastställa inteckningar i större och mindre industriella anläggningar och dyrbara byggnader, fastän dessa icke kunde lagfaras såsom med laga fång med full eganderätt är föreskrifvet.

Att nyttjanderätten till tomter kan efter inteckningslagar intecknas, är ock ett stöd för att lagen bör tillåta sjelfva anläggningarnas intecknande på den tid nyttjanderätten fortgår. Nödigt vore ock att få tydligt stadgadt, att brandskadeersättning för sådana hus och inrättningar, hvilka pantsatts eller intecknats, skulle tillfalla pant- eller inteckningshafvare, tilldess hans fordran vore betald, om annat förhållande icke medgifves.

Jag vågar vördsamt yrka,

att Riksdagen för sin del beslutar ett förtydligande eller tillägg i lagen rörande in-teckningar i fast egendom, att in-teckning bör medgifvas i fabriker, hus och in-rättningar, som äro belägna på under viss be-stämmd tid i laga ordning köpta eller arrenderade tom-ter, ehuru lagfart derpå ej kan erhållas, men nyttjande-rätten och upplåtelsen är i laga form fastställd, samt husen och anläggningarna äro brandförsäkrade i all-mänt brandförsäkringsbolag.

Lag-Utskottet, till hvilket denna motion väl bör hänvisas, torde be-näget vara i tillfälle framlägga ett bättre sammanfattadt förslag, gående i den af mig antydda rigtningen.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 28 Januari 1879.

Jöns Pehrsson.

N:o 26.

Af Herr **Samzelius**: *Angående underpant i lös egendom och be-redande af säkerhet för förlagsfordran.*

Behovvet af en förbättrad lagstiftning i fråga om säkerhet för förlag har länge varit erkändt. I lagstiftningen hos de folkslag, som sökte mön-stret för sina lagbud i den romerska rätten, infördes tidigt hypotek eller underpant äfven i lös egendom. Hos våra grannfolk, norrmän och dan-